

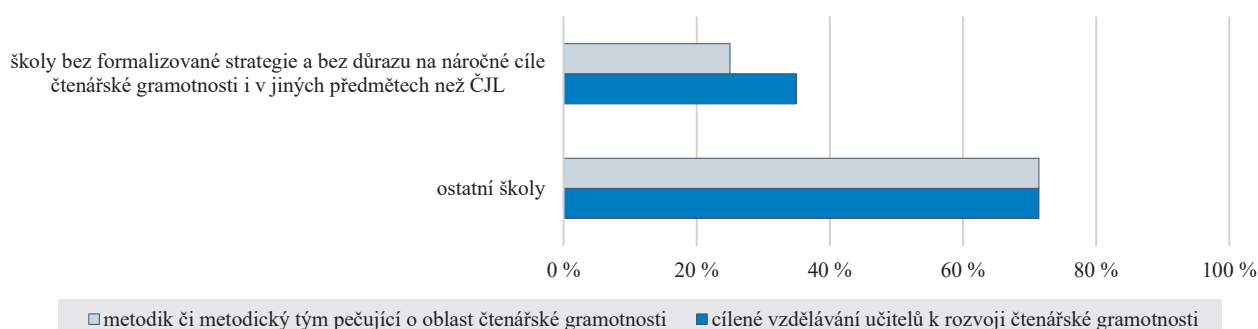
3 ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST – PODMÍNKY A PRŮBĚH VZDĚLÁVÁNÍ

Úvodní část zprávy shrnuje hlavní poznatky týkající se hodnocení podmínek a průběhu vzdělávání se vztahem k rozvoji čtenářské gramotnosti žáků, přičemž s ohledem na svůj význam je zvýšená pozornost věnována předmětu český jazyk a literatura, jakkoli pro úspěšné posilování čtenářské gramotnosti žáků v průběhu vzdělávání je přínosné nenásilně integrovat dílčí aspekty jejího rozvoje do co nejširšího spektra předmětů (jak společenskovědních, tak přírodovědných nebo výchovných) po co nejdelší dobu na všech stupních vzdělávání žáků.

3.1 Koncepční, personální a materiální podmínky vzdělávání

Jakkoli může být čtenářská gramotnost jedním ze zastřešujících konceptů strategického přístupu ve vzdělávání, nebyl takový přístup v navštívených středních školách zaznamenán jako běžně užívaná praxe. Téměř polovina z navštívených škol nesledovala ve své činnosti ucelenou strategii rozvoje čtenářské gramotnosti žáků a cíle čtenářské gramotnosti stanovovala pouze na základní úrovni náročnosti (tj. cíle směřující k rozvoji jednodušších dovedností žáků).¹⁰ Právě na těchto školách byla také méně často využívána podpora metodika či metodického týmu pečujícího o oblast čtenářské gramotnosti žáků a učitelé se méně často v této oblasti cíleně vzdělávali (viz graf č. 1).¹¹ Problémy spojené se zaváděním koncepčního přístupu středních škol dobře ilustruje v rámečku č. 1 popsaná případová studie jedné ze škol, která byla navštívena v rámci tematické inspekční činnosti.

GRAF 1 | Přítomnost metodika či metodického týmu střední školy pečujícího o oblast čtenářské gramotnosti žáků a cílené vzdělávání učitelů střední školy k rozvoji čtenářské gramotnosti žáků ve vazbě na strategický přístup školy a důraz na náročné čtenářské cíle (podíl navštívených škol v rámci tematické inspekční činnosti)

RÁMEČEK 1 | Problémy zavádění strategického přístupu střední školy k rozvoji čtenářské gramotnosti žáků (případová studie střední školy navštívené během tematické inspekční činnosti)

Střední škola vzdělávající žáky nematuritních oborů v současné době nemá aktuální strategii rozvoje čtenářské gramotnosti, k dispozici je pouze rozpracovaný strategický dokument označený jako školní akční plán, který sice obsahuje řadu záměrů, ale ty jsou jen málo konkrétní a zároveň jen obtížně realizovatelné. Jedním z problémů je v tomto ohledu významná inspirace zpracovatele dokumentu, kterým je zástupce ředitele školy, ve strategických dokumentech jiných škol, přičemž však přímé převzetí záměrů naráží na odlišné podmínky školy. Takto je předpoklad transferu one-size-fits-all řešení obtížně naplnitelný, a to zejména s ohledem na nedostatečné prostorové předpoklady školy, na chybějící osobu metodika čtenářské gramotnosti a na vysokou fluktuaci a nedostatečné kompetence pedagogů, kdy se celou problematikou de facto zabývá jen zástupce ředitele. Při formulaci strategie rozvoje čtenářské gramotnosti by proto škola měla místo přejímání externích záměrů zohlednit především své vnitřní prostředí pro postupné zavádění dílčích opatření rozvoje čtenářské gramotnosti žáků.

¹⁰ Jen na necelé pětina škol byla zaznamenána funkční formalizovaná (písemná) strategie rozvoje čtenářské gramotnosti a současně základní i náročnější cíle čtenářské gramotnosti byly explicitně formulovány ve školních dokumentech pro alespoň část předmětů jiných než český jazyk a literatura.

¹¹ Metodik či metodický tým pečující o oblast čtenářské gramotnosti byl zaznamenán na polovině navštívených středních škol a na podobném podílu těchto škol se učitelé cíleně vzdělávali v tom, jak rozvíjet čtenářskou gramotnost.